

Egységesített, kompetenciaközpontú írásbeli
érettségi vizsga/érettségi és diplomavizsga

2023. május 8.

Magyar

Magyarázatok és megoldási javaslatok

1. téma/1. feladat

Téma:	Irodalom – művészet – kultúra
Feladat címe:	Janikovszky Éva: <i>Most mit bámulsz?</i>
Szövegtípus:	értelmezés
Szavak száma:	405–495
Szituáció:	–
Szövegalkotási műveletek, amelyek a szövegtípusnak megfelelően végzendők el:	érvelés, leírás, magyarázat, narráció, rekapituláció
A feladat megoldása tartalmi szempontból:	
A mellékelt szöveg(ek) főbb mondanivalója:	A novella főszereplője elmeséli, mi minden történik körülötte. Nagyon érdeklik az emberek, ezért gyerekkorától kezdve mindig meg szokta bámulni őket. Ez most hirtelen nyilvánvalóan zavarja az embereket, udvariatlanul reagálnak, különböző szituációkban hallja tőlük: „Most mit bámulsz?” Végül úgy dönt, hogy inkább a virágaival foglalkozik, azokat nézi.
Megoldási lehetőségek az 1. feladathoz: Adja vissza...!	<i>Lásd fent.</i>
Megoldási lehetőségek a 2. feladathoz: Elemesse...!	<ul style="list-style-type: none"> ■ az emberek udvariatlanok, türelmetlenek, barátságtalanok, agresszívak, nem törődnek a többiekkel, ill. a főszereplővel, csak a saját dolguk érdekli őket ■ elégedetlennek érzik magukat; hibáznak valamilyen formában, nem viselkednek megfelelően ■ a főszereplő csodálkozik a változáson, szerinte régebben más volt a világ; ő kívülálló, nem érti az embereket, furcsának, zavarónak, másnak érzi magát (miközben a többiek mind hasonlóak – a kedvenc mondatuk a „Most mit bámulsz?”); az elbeszélő visszahúzódik a saját világába, hogy senki se bánthassa meg
Megoldási lehetőségek a 3. feladathoz: Fejtse ki...!	<p><i>Egyéni megoldási lehetőségek.</i></p> <p><i>Lehetséges hozzászólások:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ■ mindenki csak saját magával törődik, ha mások érdeklődnek irántuk, visszautasítják őket ■ sokan nem tudnak mit kezdeni azzal, ha valaki nyilvánvalóan érdeklődik a környezete iránt ■ kellemetlenül érzi magát sok ember, ha kapcsolatot akarnak velük teremteni; talán már nem tudnak igazán kommunikálni ■ aki tudja, hogy nem viselkedik illően, és hiszi, hogy tetten érték, rögtön agresszívan reagál, támadó módon ■ a jóindulatú emberek is feladják valamikor, ha mindig csak ellenséges reakcióval találkoznak

1. téma/2. feladat

Téma:	Irodalom – művészet – kultúra
Feladat címe:	Kell-e még ápolnunk a hagyományokat?
Szövegtípus:	beszéd
Szavak száma:	315–385
Szituáció:	<u>helyzet:</u> egy szónokversenyen mond beszédet <u>szerep:</u> előadó diák <u>címzettek:</u> zsűri, diáktársak, hallgatóság
Szövegalkotási műveletek, amelyek a szövegtípusnak megfelelően végzendők el:	érvelés, leírás, magyarázat, rekapituláció
A feladat megoldása tartalmi szempontból:	
A mellékelt szöveg(ek) főbb mondanivalója:	<p><u>1. szöveg:</u> A kereplés húsvéthoz kötődő hagyománya többnyire már kihalt, két Vas megyei faluban fiatalok sokat tesznek azért, hogy a hagyomány megmaradjon, ill. visszatérjen oda, ahol már feledésbe merült.</p> <p><u>2. szöveg:</u> A hagyomány lényege, hogy továbbadják. Vannak még élő hagyományok, de ezek sem az eredeti jelentésükben élnek tovább. A családi hagyományok inkább fennmaradnak, de nem ezt értjük hagyományörzésen. Fontos, hogy ne az ősokeket kövessük, hanem azt, amit az ősök követtek, ne a formához ragaszkodjunk, hanem a tartalomhoz, figyelembe véve, hogy minden változik. A hagyományörzés hozzájárulhat az identitás megőrzéséhez és erősítheti a közösségek összetartását.</p>
Megoldási lehetőségek az 1. feladathoz: Foglalja össze...!	<i>Lásd fent.</i>
Megoldási lehetőségek a 2. feladathoz: Mutasson rá...!	<p>a régi hagyományok fennmaradásának módja és célja:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ a tradíciót igyekeznek megőrizni ■ a hagyomány továbbadásából, bemutatásából akarnak megélni ■ azok kutatása, művészeti bemutatása és iskolai keretekben történő átadása során őrzik meg <p><i>Egyéni értelmezés.</i></p>
Megoldási lehetőségek a 3. feladathoz: Fejtse ki...!	<p><i>Egyéni megoldások.</i></p> <p><i>Saját érvek indoklása.</i></p>

2. téma/1. feladat

Téma:	Segítségnyújtás
Feladat címe:	A segítségnyújtás elmulasztása
Szövegtípus:	elemzés
Szavak száma:	360–440
Szituáció:	–
Szövegalkotási műveletek, amelyek a szövegtípusnak megfelelően végzendők el:	leírás, magyarázat, narráció, rekapituláció
A feladat megoldása tartalmi szempontból:	
A mellékelt szöveg(ek) főbb mondanivalója:	A jogi értelemben vett segítségnyújtásról szól a szöveg. Vannak olyan helyzetek, amikor kötelességünk segíteni, és ha ezt nem tesszük, akkor bűncselekményt követünk el. A szerző leírja, mikor számít bűncselekménynek, ha nem segítünk, ki az, aki segíteni köteles, kinek kell segítenünk, és milyen következményei lehetnek annak, ha nem segítünk. Egy példából kiindulva, valamint a Büntető Törvénykönyvből és jogi szakszövegekből vett idézetekkel és magyarázatokkal ad tájékoztatást azzal a céllal, hogy ne kövessünk el bűncselekményt.
Megoldási lehetőségek az 1. feladathoz: Foglalja össze...!	<i>Lásd fent.</i>
Megoldási lehetőségek a 2. feladathoz: Vizsgálja meg...!	<p>Szerkezet:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ <u>Cím:</u> felszólító mondat, az átlagembert szólítja meg, érzelmekre hat ■ <u>Bevezetés:</u> egy konkrét eset felvázolása, majd kérdésfeltevés, további három kérdés, amelyekből kiderül, hogy a segítségnyújtás jogi oldaláról lesz szó ■ <u>Főrész:</u> A segítségnyújtás elmulasztásának értelmezése a Büntető Törvénykönyv szerint <ul style="list-style-type: none"> – négy kérdés felvetése, az azokra adott válasz a törvény tartalmát vagy a törvény indoklását, ill. kommentárját tartalmazza – az egyes kérdések után magyarázat vagy példa található ■ <u>Befejezés:</u> rövid, tömör válasz a bevezetőben feltett kérdésekre <p>Nyelvezet:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ összetett, többnyire alárendelő mondatok vagy mellérendelő magyarázó mondatok ■ a törvény szövege és annak kommentálása E. sz. 3. személyben („személy”, „aki”, „bárki”) az értelmezés, magyarázat általánosító megfogalmazásban a T. sz. 1. sz. használatával, ezáltal az olvasó megszólítva érzi magát

	<p>Szóhasználat:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ sok jogi szakkifejezés: <i>Büntető Törvénykönyv, bűncselekmény, természetes személy, vétség, szabadságvesztés, elkövető, elszenvedő, passzív alany, korlátozott beszámítási képesség, balesetet észlelő személy, középértékes büntetés elve, büntetést kiszab, elzárás, közérdekű munka, pénzbüntetés, foglalkozástól eltiltás, kitasítás, büntetési tétel, sértett, veszélyhelyzetet idéz elő...</i> ■ választékos stílus: <i>segítséget nyújt, segítségben részesül, megjelenési forma, magatartást tanúsít, a veszélyhelyzetre utaló körülmény észlelése, meggyőződik, tekintettel a körülményekre, megvalósulás, fennáll az összefüggés, kötelezettség...</i> ■ idegen szavak: <i>passzív, adekvát, szankció</i> ■ melléknévi igenevek, amelyek a hivatalos stílusra jellemzőek: <i>elvárható, terjedő, büntetendő, elszenvedő, elkövethető, elkövető, sérült, kívülálló, szemlélő, megfelelő, észlelő, elvárható, utaló, kötelezhető, gyakorló...</i> ■ bővített jelzős szerkezetek, amelyek a hivatalos stílusra jellemzőek: <i>veszélyhelyzetben lévő személy, bizonyos hivatást gyakorló személyek, két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, büntetés...</i> ■ a magyarázat igéi, kifejezései: <i>szükséges tisztáznunk, fontos megjegyezni, érdemes közelebbről megvizsgálunk, egy szemléletes példával élve, ez azt jelenti, hogy..., ugyanis, tehát...</i> <p>Stílus eszközök:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ szóismétlések (a jogi szakszövegekre jellemzően bizonyos szókinccs nagyon gyakori ismétlődése): <i>a segítségnyújtás elmulasztása, bűncselekmény, elkövető, veszélyhelyzet...</i> ■ a források megadása hitelessé, szakszerűvé és meggyőzővé teszi a szöveget
<p>Megoldási lehetőségek a 3. feladathoz: Magyarázza meg...!</p>	<ul style="list-style-type: none"> ■ közérthető kérdések ■ minden kérdés után hivatkozás a törvényre vagy annak értelmezésére, de választékos köznyelvi stílusban írt magyarázat vagy példa is, ami közérthetővé teszi a tartalmat ■ a bevezetőben felvetett kérdésekre egyértelmű válaszok a befejezésben ■ az átlagpolgár számára érthetővé válik, milyen jogi következményei vannak a segítségnyújtás elmulasztásának <p><i>Egyéni megoldások lehetségesek a szöveg érthetőségét illetően.</i></p>

2. téma/2. feladat

Téma:	Segítségnyújtás
Feladat címe:	Segítőkézség
Szövegtípus:	beszéd
Szavak száma:	360–440
Szituáció:	<u>helyzet:</u> konferencia fiatalok számára a segítségnyújtás, segítőkézség témában <u>szerep:</u> szónok <u>címzettek:</u> fiatalokból álló hallgatóság
Szövegalkotási műveletek, amelyek a szövegtípusnak megfelelően végzendők el:	értékelés, érvelés, leírás, magyarázat, narráció, rekapituláció
A feladat megoldása tartalmi szempontból:	
A mellékelt szöveg(ek) főbb mondanivalója:	Az adakozás segítség a rászorulóknak, de azoknak is jót tesz, akik segítenek. Az ő esetükben oldja a stresszt és erősíti az immunrendszert a jótekonyság. Az altruizmus, önzetlenség fontos a családok és társadalmak túléléséhez. Van, aki hajlamosabb a segítőkézségre, de ez nem csak örökölhető tulajdonság, hanem tanulható is. Az idősebbekre inkább jellemző, hogy segítenek, de a fiatalokat meg lehet tanítani rá, például a középiskolások számára bevezetett kötelező közösségi szolgálattal vagy társadalmi kezdeményezésekkel (pl. a <i>Hősök Tere Kezdeményezés</i>).
Megoldási lehetőségek az 1. feladathoz: Nevezze meg...!	<i>A szabadon választható cím a szónoknak nagy szabadságot ad a beszéd felépítésében.</i> Főbb gondolatok: <ul style="list-style-type: none"> ■ karácsony előtt nagyobb a hajlandóság a segítségnyújtásra ■ konkrét kampányok, amelyek megszólítják az adakozó kedvű személyeket ■ olyanoknak szívesebben segítünk, akiknek a helyzetébe bele tudjuk élni magunkat ■ pontosan meghatározott célra, konkrét személynek gyakrabban segít az emberek többsége ■ az adakozó önbecsülését is javítja a segítségnyújtás
Megoldási lehetőségek a 2. feladathoz: Értelmezze...!	segítőkézség – önzetlen támogatás, jótekonyság, kellő empátia, nemeslelkű adakozás, segítségnyújtás anyagi érdek nélkül, tolerancia és együttérzés szükséges hozzá <ul style="list-style-type: none"> ■ genetikailag meghatározott az adakozóhajlam – Bonni Egyetem kutatása ■ családi és társadalmi minta ■ csoportnorma hatása ■ segítőkézség városokban, ill. falvakban ■ a segítőkézség fejleszthető ■ apró figyelmességek is segítséget jelenthetnek

	<p><u>példák a szövegben:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ■ karácsony előtti adakozókedv, gyűjtési akciók – nagyobb odafigyelés és év végi számvetés miatt ■ az Ökumenikus Segélyszervezet <i>Jónak lenni jó!</i> kampánya – évenként konkrét céllal ■ kötelező közösségi szolgálat a magyar középiskolákban ■ <i>Hősök Tere Kezdeményezés</i> <p><u>saját ismeretek alapján:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ■ pl. közismert osztrák kezdeményezések (<i>Licht ins Dunkel...</i>) <p><i>Egyéni megoldások: példák a saját családi, iskolai, lakóhelyi környezetből.</i></p>
<p>Megoldási lehetőségek a 3. feladathoz: Hívja fel a figyelmet...!</p>	<p><u>a segítőre gyakorolt hatások:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ■ oldja a stresszt ■ erősíti az immunrendszert ■ javítja az önbecsülést <p><u>a társadalomra gyakorolt hatás:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ■ a család és társadalom összetartását erősíti, ami nélkülözhetetlen a túléléshez <p><i>Egyéni megoldási lehetőségek.</i></p>

3. téma/1. feladat

Téma:	Hasznos időtöltés
Feladat címe:	Kikapcsolódás vagy függőség?
Szövegtípus:	értekező fogalmazás
Szavak száma:	405–495
Szituáció:	–
Szövegalkotási műveletek, amelyek a szövegtípusnak megfelelően végzendők el:	értékelés, érvelés, leírás, magyarázat, narráció, rekapituláció
A feladat megoldása tartalmi szempontból:	
A mellékelt szöveg(ek) főbb mondanivalója:	<p>1. szöveg</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ a szülők aggódnak, hogy a gyerekeik nem töltik hasznosan az idejüket, csak a telefonjukon játszanak és társalognak ■ a szülők sokszor rossz példaképek, mert ők is sokat ülnek a gép előtt ■ az online világ nem egyezik a való világgal ■ digitális függőkké válnak a fiatalok <p>2. szöveg</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ az Y generáció naponta 11 órát tölt a digitális eszközökkel ■ ha valahol várakozniuk kell, akkor a telefonjukon szörfölnek vagy játszanak ■ az Y generáció számára a képernyő multimédiális eszköz, és nem csak tévészésre használják, hanem videójátékok játszásához és internetezéshez is ■ a vizsgált háztartások 87%-ának van okostelefonja ■ a fiatalabbak szívesebben használnak új médiaeszközöket ■ a közösségi médiumok sztárjai olyanok, mint a filmcsillagok ■ a fiatalok ingyenes szolgáltatásért elfogadják a reklámokat ■ különféle közösségimédia-szolgáltatásokat használnak, nincs elkötelezettségi érzésük ■ az Y generáció tagjai napi legalább 30 percet töltenek videónézéssel ■ több zeneszolgáltatást vesznek igénybe, hogy lefedjék a teljes zenei palettát ■ több szolgáltatást használnak egyszerre
Megoldási lehetőségek az 1. feladathoz: Mutassa be...!	<ul style="list-style-type: none"> ■ régebben a barátok találkoztak és beszélgettek egymással ■ lassan kibontakozó szerelmeket élhettek át ■ a mai fiatalok a telefonjukkal a kezükben töltik az idejüket ■ nem ismerik a nonverbális kommunikációt ■ rengeteg „barátjuk” van, de csak kevés igazi ■ a fiatalok sok időt töltenek videónézéssel

Megoldási lehetőségek a 2. feladathoz: Értelmezze...!	<ul style="list-style-type: none">■ egyedül vannak sok „barát” mellett■ haszontalanul töltik az idejüket■ elveszítik a kapcsolatukat a való világhoz■ függővé válhatnak
Megoldási lehetőségek a 3. feladathoz: Foglaljon állást...!	<i>Egyéni megoldások.</i>

3. téma/2. feladat

Téma:	Hasznos időtöltés
Feladat címe:	Fontos-e, hogy aktívan töltsük a szabadidőnket?
Szövegtípus:	olvasói levél
Szavak száma:	315–385
Szituáció:	<u>helyzet:</u> véleményét szeretné hozzáfűzni egy újságcikkhez <u>szerep:</u> diák <u>címzettek:</u> az újság olvasói
Szövegalkotási műveletek, amelyek a szövegtípusnak megfelelően végzendők el:	értékelés, érvelés, leírás, magyarázat, narráció, rekapituláció
A feladat megoldása tartalmi szempontból:	
A mellékelt szöveg(ek) főbb mondanivalója:	<p>A mai felgyorsult világban fontos, hogy legyen az embernek hobbjaja, amely segít kikapcsolódni. Sokan egyre inkább úgy érzik, hogy nincs idejük a hobbikra. A sok munka mellett nagyon fontos, hogy találjanak más elfoglaltságot is, mert szükséges a kikapcsolódás. Ez az elfoglaltság legyen olyan, hogy ne érezzenek kényszert és szívesen csinálják.</p> <p>Néhányan a munkájukhoz kapcsolódó hobbit választanak, amelynél figyelni kell arra, hogy a tevékenység más legyen, mint a mindennapi munka. Az új kapcsolatok kiépítésében vagy a karrier építésében is hasznos lehet a munkához kötődő hobbi. Mások viszont olyan hobbit választanak, amely teljesen eltér a munkájuktól.</p> <p>A hobbi nagyon fontos a lelki egyensúly fenntartásához. Lehet az csendes, kreatív vagy aktív kikapcsolódás. Az aktív időtöltés fontos a lelki és a szellemi kikapcsolódáshoz. Sokkal jobb a passzív időtöltésnél, pl. a tévénézésnél, mert ez nem oldja annyira a stresszt.</p> <p>Fontos olyan hobbit választani, amelybe teljesen belemerülhet az ember, mert így új energiával tölthető fel.</p> <p>Ha van valakinek kreatív hobbjaja, eredményesebb lehet a munkahelyén is. A hobbi tágítja a látóterét, rugalmasabbá teszi, és olyan készségeket fejleszthet ki vele, melyek a munkája során is alkalmazhatóak.</p> <p>Ha a hobbinknak helyet szorítunk a mindennapjainkban, akkor segít a nap strukturálásában és a lelki egyensúly megtartásában.</p> <p>A hobbit is lehet túlzásba vinni. Ha az embernek lelkiismeret-furdalása van, vagy ingerült lesz, ha nem tud időt szánni a hobbijaira, akkor át kell gondolni, hogy jó hobbit választott-e.</p>
Megoldási lehetőségek az 1. feladathoz: Nevezze meg...!	<i>Egyéni megoldás. A diák azokat a pontokat emeli ki a szövegből, amelyekhez hozzá szeretne szólni.</i>

Megoldási lehetőségek a 2. feladathoz: Hozza összefüggésbe...!	<i>Egyéni megoldás.</i>
Megoldási lehetőségek a 3. feladathoz: Tegyen javaslatokat...!	<i>Egyéni megoldás.</i>